

REGIONAL CONFERENCE:
“HOLISTIC APPROACH TO HOUSING FOR ROMA IN
THE ENLARGEMENT REGION”

Šansa koja ne sme da se propusti

31 May-01 June 2018, Hotel “Princess”, Bar, Montenegro

Ing.Osman Balic / YUROM Centar

Holistički pristup stanovanju Roma

- Stanovanje zadovoljava jednu od osnovnih ljudskih potreba – potrebu za opstankom, fizičkom zaštitom i sigurnošću.
- stanovanje omogućava zadovoljavanje mnogih drugih čovekovih psiholoških, socijalnih, ekonomskih i kulturnih potreba (reprodukcija i odgoj dece, rad, obrazovanje, druženje, privatnost itd.).
- Stanovanje se kao ljudsko pravo navodi u mnogim međunarodnim dokumentima.
- U Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima u članu 11, kaže se: Države članice ovog pakta priznaju pravo svakom pojedincu na standard življenja dovoljan/pristojan (adequate) za njega i njegovu porodicu, uključujući dovoljnu (adequate) hranu, odeću i stanovanje, kao i stalno poboljšanje uslova življenja".

Primer

- 1974 Grad Niš dodelio oko 30 konfornih stanova romskim porodicama u novom naselju u ul., Triglavska zajedno sa još oko 100-tinak neromskih porodica.
- Iz svake od tih porodica, bio je po neko zapošljen
- Danas posle 40 godina u tim stanovima nema ni jedne romske porodice
- Romska naselja – mahale se prostorno šire i brojčano rastu, porodice se šire

Propuštene „šanse“ za Rome

- Počeci angžovanja države, odnosno javnog sektora u oblasti stanovanja datiraju s početka 20. veka, a naročito posle Drugog svetskog rata, kako u tržišnim ekonomijama tako i u državama realnog socijalizma.
- Tokom privatizacije u zemljama u tranziciji, udeo stanova u javnom sektoru je značajno smanjen: U Srbiji od 24% na 1,5% Otkup – privatizacija, početkom 90 tih. Stanovi rasprodati u bescenje. Niska početna cena plus delovanje inflacije.
- Nisu formirani javni fondovi (hipotekarne banke, subvencionirani krediti i sl.) za kreditiranje stambene izgradnje.
- Stanovi solidarnosti . Zakon iz 1991 god.

Novi poslovi otvaraju nova radna mesta

- Od 2000 god. Intezivno otvorena tema stanovanja Roma
- većina Roma u Srbiji, živi u gradovima. Oko 600 naselja, od toga oko 50% zahteva hitnu građevinsku intervenciju
- „stambena naselja u kojima je socijalna i envajronmentalna situacija do te mere loša da negativno utiče na zdravlje, socijalno i psihičko stanje žitelja. To je naselje bede.
- Stanovanje Roma – najveći posao, posao veka , Investicija veka za Rome. „Big deal“ na Balkanu
- 50.000 kuća na zapadnom Balkanu x 4.000E= 200mil. E kojim bi se zaposlilo oko 3000 radnika Roma u narednih 3 godina

Šta smo mi kao NVO radeli?

- **Javno zastupanje** problema stanovanja Roma
- **Iniciranje izrade planske dokumentacije** (lokalna administracija i romske NVO, javni zastupnici i žitelji naselja)
- Predlog nacрта **Zakona o legalizaciji održivih romskih naselja**
- Formiranje modela **stambeno-gradjevinskih zadruga** (3)
- Formiranje modela **Skupštine stanara romskih naselja** (8)

Nova radna mesta / stambene zadruge, sanacija
, konsolidacija, novi stanovi za Rome

- 1. usmeren na mobilizaciju i pripremu članova romske zajednice za rešavanje sopstvenog problema stanovanja i zapošljavanja kroz održive stambeno-gradjevinske zadruge kao para-modela socijalnih zadruga i socijalnog zapošljavanja.
- 2. Koncept ovih zadruga osmišljen je tako da Romi naseljeni u njima poboljšavaju infrastrukturu naselja ulaganjem sopstvenog rada, dok bi ekonomska osnova zadruga bila obezbeđena kroz različite oblike socijalnog preduzetništva.

kontekst

- Nivo socijalnog kapitala unutar romske zajednice je vrlo nizak
- Vec imamo prve slucajeve, napustanja socijalnih stanova od strane Roma koji su im dodeljeni na korišćenje uz placanje kirije i komunalnih troškova.
- potreba za inovativnim rešenjima zasnovanim na postepenom podizanju kapaciteta romskih zajednica (individualnih i kolektivnih), te različitima oblicima udruživanja Roma, međusobno i sa drugim akterima.

Neke od funkcija koje bi stambeno građevinska zadruga , mogla da obavljaju su sledeće:

- a) iniciranje i korišćenje „unutrašnjeg akcionog potencijala” romskih zajednica, u toku procesa izgradnje ili adaptacije romskih naselja;
- b) sprovođenje programa obuka za zanimanja i zanate povezane sa procesom gradnje za pripadnike romske populacije koji učestvuju u datim programima, ali i drugih, širih programa edukacije usmerenih na poboljšavanje položaja zajednice ;
- c) održavanje izgrađenih objekata, posebno objekata iz programa socijalnog stanovanja;
- d) nezavisno istupanje na tržište u cilju upošljavanja romske populacije,
- e) pružanje neophodnih socijalnih usluga romskim zajednicama gde se sprovode programi.
- f) Mesto za pokretanje inicijativa, ekonomskog ,kulturnog i politickog zivota Roma

Šta je stambeno-gradjevinska zadruga MAHALA 1 uradela za 2 godine postojanja

- Gradjevinski radovi u vrednosti od oko 250.000 \$
- Sanirano oko 50 kuća
- Završeno 5 javnih radova
- Dobijeni poslovi u 5 opština za javne radove u 2018g
- Očekuje ih učešće na izgradnji 50 stanova za Rome u Nišu u 2019 god.
- Upošljeno oko 30 radnika Roma

HVALA NA PAŽNJI!

